

עם־הבחירה — והבחירות

(יומן מסע)

משה פלאי

באוטובוס — כמעין הוכחה פומבית לשותפות־הגורל המאחדת, מלפדת (ואולי גם מפרידה); כעדות למתח היומיומי ולצורך בעידכון חדשות כל שעה. פדויי שבי חוזרים מסוריה — והשמחה הרבה מהולה בעצב על אלה שטרם חזרו. שמו של הפרופיסור יגאל ידין נשמע בחדשות — והן מעציבות: הארכיאולוג הנודע נפטר. החדשות באות מיגלי צה"ל: כיוון שיקול ישראלי נאלם קולו; עיצומים ברשות השידור הישראלית. ודווקא עתה, שבועות אחדים לפני הבחירות הגורליות. יקוב הדין את ההר: עצמו עיצומים — ולא תופר השביתה המקונשת.

יום יום — והעיצומים של אותו היום. המהנדסים הודיעו על עיצומים

...ושוב הנופים המוכרים של הארץ מגובה של כמה מאות רגל. מטוס אל־על מנמיך טוס ככל שהוא מתקרב לחופי ישראל. חוצה את תל־אביב ותוך שניות אחדות מתקרב לשרדה־התעופה בנגוריון בלוד. שוב אני מתרשם מממדיה הצרים של ישראל ומכל המשתמע מכך.

מסוף הנוסעים מלא עד אפס מקום, מאות מבקרים וחוזרים ומאות מקבלי־פניהם. חיבוקים ונשיקות של קרובי־מישפחה. נעים להתקבל בזרועות פתוחות... באוטובוס 'אגד' הנוסע לחיפה, תחנתי הראשונה בארץ, אני נתקל מייד במציאות הישראלית: חיילים רבים, תיירים ועמך. שידור החדשות ברדיו רודף אחר המבקר גם

הפכה בן-לילה לְדמות שהכל מדברים בה. עוצמתו של האקרון הקטן.

חיפה, עיר מולדתי, הזדקנה. העצים גבהו, הבתים הישנים – התניינו עוד יותר. מפרים – התכופה קומתם. אחרים הלכו בדרך כל הארץ...

יום ראשון – בתל-אביב. מתרשם משפע המיבנים החדשים במבואות העיר, שהוקמו מאז ביקורי האחרון, מן המכוניות החדשות ומן הדחסות בדרכים. מפרים, אנשי עסקים, מתלוננים על השפל. אחרים, שהם שכירים, מכפים מרה את השחיקה הגדולה בשכרם. פקיד גבוה, ראש מחלקה במוסד לאומי, מתרגם את משכורתו לדולרים, כדי להדגים את הבעייה הכלכלית המטרדית את השכירים, שמתקשים לגמור את החודש. מאידך, מספר לי נהג מונית, שמעולם לא היה לו כל כך טוב. אומרים: טוב לישראלים ורע לישראל.

יום שני – בירושלים. יש חיספוס מסויים ביחס של עובד ממשלה כלפי האזרח הנצרך לו. אני מתקשר למשרד ממשלתי, והתשובה בטלפון היא: „הלו“. הלו-מה? הלו-מי? מתקשר למשרד ציבורי שבראשו עומד ידד, שהיה שנים אחדות בארה"ב, והמרכזנית מזהה את המשרד ועונה בנימוס. במשרדו של ב. לוחץ ידים, מחליף רשמים. נפגש עם ידירים משכבר ימים. ק. שהה בארה"ב בתפקיד חינוכי. עתה, בגיל גבורות, הריהו ממשיך בפעילותו במרץ שאפשר לקנא בו.

טקס חלוקת תארי כבוד ופרסים באמפיתיאטרון של האוניברסיטה

של עובדי הראדיו והטלוויזיה, והפסקות החשמל גורמות לכיבוי רמזורי התנועה ולפקקי תנועה בערים הגדולות. עוד אלה שובתים ואחיהם חוזרים לעבודה קדירה פחות או יותר, והנה מודיעים אנשי משרד-החוץ על עיצומיהם שלהם. ובעיקבותיהם העובדים האקדמיים. משרדי הממשלה, האוניברסיטה והסוכנות משותקים. במישרד ממשלתי אחד מאישי ראש-המחלקה את הטלפון. במשרד אוניברסיטאי מסויים אני מצליח לאתר את ש. פקיד גבוה – ואיננו. טרוד בבחירות. בין העיצומים, השביתות, הבחירות והפגרות – קשה למצוא את סגל-העובדים במלואו...

יום השישי – בחיפה. מצטייר, לכבוד שבת, בעיתוני סופשבוע: 'הארץ', 'דבר', 'מעריב', 'ידיעות אחרונות' ואף ביומן החדשת 'חדשות'. משא נייר לעיפה, עם כל המוספים והנספחים המקומיים – שפע של חומר. כולם ביחד כמישקל הניו-יורק טיימס של יום ראשון. מודעות-ענק של המיפלגות לקראת הבחירות: „אני יודע שאתה מפחד“ – זועקת מודעה דימאוגית של מיפלגה מסויימת. גם בעצם שביתת השידורים בטלוויזיה פועלים משרדי השירות, שהם שידורי הפירסומת של המיפלגות. רמתם של השידורים האלה אינה עולה על זו של המודעות בעיתונים – כמה מיפלגות מעסיקות בדרנים ידועים, מראיינים את „האיש ברחוב“ (ובשוק) – וכולם מעידים על הטוב הצפוי לאזרח מיפלגתם ועל האיום הצפוי מן המיפלגה היריבה. המרואיינים הופכים לגיבורי היום. נערה מקרנית שמונה, ליסה פרץ, שהופיעה בשידור טלוויזיה,

וחיים. יום הזיכרון לאבי ז'ל חל בימים אלה, מלאת שלושים לפטירת קרוב, וטקס אזכרה לנפילת יוני נתניהו לפני שמונה שנים. הטקס בהר הרצל, בחלקה הצבאית; עם אמירת הקדיש אני נזכר באותם ימי מתח וחרדה שָלוּו אחר־כך בגאון ובתוגת־עולמים. שר־הבטחון, שגריר ישראל בארצות־הברית, נציג־הממשלה וצה"ל, סופרים וירידי המשפחה נוכחים. העם זוכר. וכאמור, גם תיקווה להמשך: הגיָסָה העשירה את המשפחה בכן וברית־מילה נערכה בעת ביקורי בארץ.

ועוד מעשה סימלי. אני מבקר אצל ר. הצעיר הנצחי, בבית־החולים הדסה בעין פרס, ירושלים. הושתל בו קוצב־לב. אני מאחל לו אחלמה מהירה ורפואה שלימה בשם כל ירדיו בתנועה העברית באמריקה.

מבקר אצל ח. מִבְּנוֹת יְהוּעוֹר העבריי בשנות ה־60, שעלתה לארץ והקימה משפחה. נזכר באותם ימים. ובנמל־התעופה בלוד, עִם יציאה, פוגש את א. אף הוא מפעילי יְהוּעוֹר העבריי, שחזר לארץ עם משפחתו. טלפון אחרון מנמל־התעופה אל הנציג שהשארתי בירושלים: הבת תמשיך את לימודיה באוניברסיטה העברית. ואני חוזר, לפי־שעה, לגולת אמריקה...

העברית בהר־הצופים. מיודעינו שלמה ורבקה שולזינגר, מייסדי מחנות מסד בארצות הברית, מקבלים פרס חינוך על מיפעל חייהם. הלב גאה בהם, אך דואב על מחנות שנסגרו... נוף מרהיב של הרי יהודה נשקף אל מול האמפיתיאטרון, ומאחוריו המיבנים המהודרים והאולטר־מודרניים של האוניברסיטה. קבלת־פנים למסיימים, למקבלי תארי־הכבוד ולאורחיהם באולם הארחה מפואר הנשקף אל הר־הכית. ההגשה הגאסטרונומית עשירה וראוותנית מדאי לטעמי. האומנם נמצאת האוניברסיטה במצוק כספי? עמיתים מעבר־לים ומעבר לזמן. ירושלים הינה טבור העולם היהודי, שהוד קדומים אופף אותה. רב־רבדית היא, רבת־גונים ורב־משמעויות. כמעט מיסתורית, רומזת, מסתירה.

ערב שבת בירושלים. ליד הכותל, ציורי הכותל הישנים מן המאה שעברה ומראשית מאָתנן, היה בהם קסם מיוחד מעורר נוסטאלגיה, קסם שנעלם ואיננו... ואף־על־פ־כֵן. הרובע היהודי מִקְרָש פניו. ואילו סימטאות העיר העתיקה כשהיו, על סוחריהן ומרכולתן.

ביקורי מלוּוָה כמה אירועים מישפחתיים־סימליים: כמה ציוני פטירה, אך גם לידה אחת — מוות